

РЕЦЕНЗИЯ

от: **доц. д-р Елена Костадинова Симеонова;**
УНСС, факултет „Международна икономика и политика“, катедра
„Политология“;

Научна специалност: 3.3. Политически науки

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по 3.3. Политически науки (Политология) в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участвам в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3327./13. 11. 2024 г. на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: **Христина Иванова Димитрова**
Тема на дисертационния труд: **Принципите и ценностите на консерватизма и българските политически партии, членуващи в европейската народна партия**

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра Политология/факултет Международна икономика и политика на УНСС по научна специалност 3.3. Политически науки (Политология) съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 1132/20.05.2020 г. Обучението е осъществено в редовна форма през периода 2020-0204 г.

Кратка биографична справка. Христина Димитрова е бакалавър по „Политология“ и магистър по специалност „Приложна политология“ от УНСС. Има богат професионален опит в сферата на управление на продажбите в различни международни компании като „Шел-България“ и „ИНСА-ОИЛ-България“. По настоящем е ръководител отдел „Снабдяване“ в „ИНСА – ОИЛ- България. Освен това дипломантката има над 15 годишен опит и експертиза в сектора на неправителствените организации. Съосновател е на Фондация „Смисъл“, била е и председател на Студентско сдружение „ЕГО ПОЛИТИКО“, и член на Студентски съвет към УНСС.

Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за защита дисертационен труд е в обем от 268 страници (от които 236 основен текст, 7 страници с приложения, 21 страници с описание на използваните източници и 8 страници за навигиране в текста – списък с използваните съкращения и съдържание). В този смисъл текстът отговаря на утвърдените стандарти за дисертационно изследване. Използваните литературни източници – 284 на брой (на български, английски, немски и руски език) са напълно удовлетворителни като времева актуалност и тематична насоченост.

Структурата на дисертацията е „класическа“ за подобен тип изследвания. Налице са увод, три глави и заключение. Първа глава задава теоретико-методологическите проблеми на консервативната политическа философия и е структурирана в 5 параграфа с обособени подпараграфи. На 84 страници авторът разглежда корените на политическия консерватизъм, основните теоретици и школо, спецификата на консерватизма в Европа и САЩ и е осъществен преглед на политическата аксеология. Втора глава разглежда българските политически партии в рамките на ЕНП. В отделни параграфи са разгледани спецификите на българския консерватизъм, политическото семейство на ЕНП и „пътят“ на българските политически партии, активни членове на ЕНП към тази политическа общност с цел идентификация на ценностното съответствие/несъответствие. Трета глава е посветена на идентифициране на принципите и ценностите на българските политически партии, членуващи в ЕНП, като авторът на дисертацията последователно разглежда следните проблеми: анализ на „средата“, т.е. анализ на консервативните ценности на съвременното българско общество посредством вторична интерпретация на национални изследвания на ценностните нагласи; представяне на оценките на политически лица относно консервативните принципи и ценности, защитавани от анализиранияте партии, на основата на авторски интервюта; контент-анализ на основни политически документи на партиите, с цел извеждане на принципите и ценностите; сравнителен между класическите европейски консервативни принципи и ценности и принципите и ценностите на дясноцентристките и консервативни партии в България, активни членки на ЕНП; представяне на оценките на експерти-изследователи за характера на принципите и ценностите на консервативните политически партии в България, отново на основата на проведени интервюта.

Актуалността на темата на дисертационното изследване е безспорна най-малко поради една основна причина: дихотомията по оста „либерализъм-консерватизъм“ е една от „вечните“ теми при анализ на политическото и в този смисъл са оправдани академичните интерпретации на идеологическите трансформации на политическите партии като един от основните субекти на политическия процес от гледна точка на принципите и ценностите на политическата философия на консерватизма. Адмираiram амбициозната цел, която си поставя автора на дисертацията - да идентифицира консервативния профил на българските политически партии, активни членове на ЕНП и оценявам трудностите, пред които е изправен дисертантът – да анализира текущи и динамични процеси, в ситуации на политически кризи и постоянни идеологически трансформации.

Оценявам позитивно всички изследователски елементи на дисертационното изследване. **Целта и изследователската теза** са ясно зададени – „да се анализират принципите и ценностите на консерватизма като политическа философия и да се идентифицира кои принципи и ценности са споделени в политическите и програмните документи на българските политически партии, членуващи в Европейската народна партия“; „българските партии, активни членки на Европейската народна партия, споделят основополагащите принципи и ценности на консервативната политическа философия в своите политически и програмни документи“. Поставените **задачи** са конкретни и изпълними. **Предметът и обектът** на изследването са коректно определени. Предложена е подходяща **методологична рамка** и са направени времеви, съдържателни и документални **ограничения** на анализа. В този смисъл времевия обхват – 1998-2022 г. насочва към анализ само на политически партии, членове на ЕНП. Добро впечатление прави и фактът, че в анализа са използвани само партийни документи, които имат официален характер и са с ясно обозначение.

Авторът на дисертационното изследване показва добра информираност относно научната литература по изследваната проблематика и умение да използва коректно посочените източници. На практика Христина Димитрова е използвала почти всички значими съчинения и съвременни интерпретации по изследваната проблематика; демонстрира запознатост и свободно ги използва, за което свидетелстват надлежно посочените 765 позовавания.

2. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Представеният труд е плод на внимателно и задълбочено изследване. Работата отчетливо демонстрира интерес към проблематиката на консерватизма и желание политическият консерватизъм да бъде представен обективно на основата на вижданията на неговите основатели и продължители; без да се залита в излишна полемика или самоцелна критика. Авторката демонстрира познаване на почти всички класически автори от Ед. Бърк до Фр. фон Генц. Техните идеи са ясно обособени и са показани ценностните ориентири на консерватизма. Наред с големите теоретици на британския, френския и немския консерватизъм са разгледани и „двигателите“ на консервативната политическа практика – Метерних, Чърчил, Тачър, Рейгън. Посоченото показва стремежът на автора на дисертацията да представи възможно най-пълна картина на консерватизма. Наред с посоченото е направено ясно разграничение между европейската и американската консервативна традиция и са отчетени спецификите от социален, философски, религиозен и икономически порядък.

Осъщественият преглед на консервативната традиция „подготвя“ анализа за разкриване на политическата аксеология на консерваторите – традиция, религия, семейство, частна собственост като основи на разбирането за свободата и справедливостта. Представени са идеите на консерваторите за неравенството като естествена проява на справедливостта (В този контекст приятно впечатление прави анализът на Бердяев в защита на неравенството, макар на пръв поглед да изглежда, че включването на руският религиозен философ е отклонение). Проследени са и идеите на консерватизма за мястото и ролята на държавата в обществото.

Анализът в Първа глава създава предпоставки за разглеждане на българския консерватизъм. В класически порядък е разгледан консервативния опит на Третата българска държава както по отношение на монархическия период, така и в нашето съвремие. В самостоятелен параграф е разгледана историята, структурирането и функционирането на ЕНП. Посочените обстоятелства в анализа позволяват на Христина Димитрова да свърже съвременните консервативни български партии (СДС, ДСБ, ДБГ, ГЕРБ) с участието им като пълноправни членове на ЕНП. Разгледани са основни партийни документи, изведено е ценностното им съдържание и то е сравнено

с принципите и ценностите на ЕНП. Показано е нивото на съответствие – ценностно и принципно – на изследваните партии с това на съвременния европейски консерватизъм.

В Трета глава авторката насочва вниманието си към българското общество и неговите ценностни нагласи и настроения към консервативния светоглед на основата на анализ и интерпретация на резултати от две национални изследвания (на „Галъп интернешънъл“ и „Тренд“). Защитена е тезата за консервативния характер на българското общество и авторката търси консервативната политическа перспектива за България, като се позовава на интервюта с експерти (практици-политици и изследователи), имащи практическо участие в консервативни партии или изследователски интереси към консерватизма. Осъщественият анализ на оценките на експертите се отличава с коректност и авторска интерпретация.

Посочените елементи в постиженията на анализа, позволяват на Христина Димитрова да направи и сравнителен анализ между защитаваните от българските партии в програмни партийни документи принципи и ценности и тези на ЕНП. Авторът илюстрира посоченото сравнение в таблица, която нагледно показва направените изводи.

Осъщественият анализ дава основание да се направи извода, че поставените задачи са изпълнени успешно и целта на изследването е постигната.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам като цяло самооценката на Христина Димитрова за приносните моменти в нейния дисертационен труд и тяхното разделение на теоретични и практико-приложни.

Моята оценка за основните приноси на рецензирания труд е свързана с: (1) извеждане на основните принципи и ценности на консерватизма и сравнението с американския консерватизъм; (2) анализ на развитието на българския консерватизъм в национален и европейски контекст; (3) очертаване на консервативния характер на съвременното българско общество и открояване на националните специфики, отличаващи българското общество от други европейски общества с консервативен

характер; (4) идеологическо идентифициране на българските политически партии, членуващи в ЕНП на базата на контент-анализ на основни програмни документи.

4. Оценка на публикациите по дисертацията

Христина Димитрова е представила справка за необходимите публикации – 4 публикации, които покриват националните минимални изисквания:

1. Димитрова, Хр. Основни ценности на консервативната политическа философия: опит за съвременна интерпретация, В: Новите реалности и политическата наука, ИК – УНСС, С., 2021, с. 453-461, ISBN: 978-619-232-564-0

2. Dimitrova, H. "Conservative Principles and Values in Western Societies" in International Independent Scientific Journal, No. 59, 2024, ISSN 3547-2340, pp. 16-19, DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10650598>.

3. Dimitrova, H. "Comparative Analysis of the Intra-Party Democracy of the Largest Right-Centrist and Conservative Parties in Bulgaria and Germany." The Politics & Security, Vol. 8, No. 2, 2024, pp. 41-46. ISSN 2535-0358 (Print), ISSN 2815-3324 (Online). DOI: 10.5281/zenodo.13936283.

4. Dimitrova H. "Crisis Management and Political Risk: A Comparative Study of GERB in Bulgaria and CDU in Germany During the COVID-19 Pandemic". Adopted for publication in the 67th issue of the journal International independent scientific journal. Publishing the electronic copy of the journal is up to 11/18/2024. ISSN 3547-2340.

Една от публикациите е доклад от научна конференция на български език), а другите три са статии в научни списания (на английски език). Те отразяват отделни аспекти от дисертационното изследване и творческите търсения на автора.

5. Оценка на автореферата

Авторефератът съдържа необходимите елементи и информация, които съответстват на/и адекватно отразяват съдържанието на дисертационния труд.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към всяко научно изследване може да се отправят критични бележки от различно естество. При вътрешно катедреното обсъждане на дисертацията отпавих

множество съдържателни, структурни и методологични бележки. Бих искала да подчертая, че със значителна част от тях дипломантката се е съобразила. Тук ще си позволя единствено да отбележа, че дълбочинните интервюта с „политици-практици“ и „експерти-изследователи“ донякъде оставят привкуса на самоцелен емпиризъм, тъй като в съдържателен план те „доказват“ очевидности – че българските партии, членуващи в ЕНП споделят принципите и ценностите на консерватизма. Интервютата с „политици-практици“ биха имали много по-голяма стойност, ако в тях се питаше например как прокламираните консервативни ценности се отстояват с конкретни политики или защо често, когато са на власт, те не отстояват тези ценности. Друга бележка бих отправила към начина на представяне на набраната чрез дълбочинните интервюта първична информация – прекалено обстойно чрез пространни цитати и преразказ, вместо чрез аналитично обобщение и структуриран синтез.

В заключение, бих помолила дипломантката да отговори на следния въпрос:

Доколко заявените принципи и ценности на консерватизма в политическите програми на българските партии, членуващи в ЕНП, намират практическо отражение в конкретни техни политики когато са на власт?

7. Заключение

Дисертационния труд на Христина Димитрова съдържа теоретични и приложно-практически резултати. Независимо от направените критични бележки считам, че дисертационния труд удовлетворява изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. Ето защо предлагам на научното жури да присъди на Христина Димитрова ОНС „доктор“ в професионално направление 3.3. Политически науки.

04.12.2024, София

Подпис:

(доц. д-р Елена Симеонова)

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW

From: **Assoc. Prof. Elena Kostadinova Simeonova, PhD**;
UNWE, Faculty of International Economics and Politics, Department of Political
Science;
Scientific specialty: 3.3. Political Sciences

Regarding: The doctoral dissertation for the award of the educational and scientific
degree **PhD** in 3.3. Political Sciences at the University of National and World Economy.

Basis for the submission of the review: I am part of the scientific jury for the defense
of the doctoral dissertation according to Order No. 3327/13.11.2024 by the Rector of the
University of National and World Economy.

Author of the doctoral dissertation: **Hristina Ivanova Dimitrova**

Topic of the doctoral dissertation: **The principles and values of conservatism and
Bulgarian political parties that are members of the European People's Party.**

1. Information about the doctoral candidate

The doctoral candidate was enrolled in a PhD program at the Department of Political
Science/Faculty of International Economics and Politics at the University of National and
World Economy, specializing in 3.3. Political Sciences (Political Science), according to the
Order of the Vice-Rector for Research and Development at the University of National and
World Economy No. 1132/20.05.2020. The education was carried out in a regular form
during the period 2020-2024.

Brief biographical note. Hristina Dimitrova holds a Bachelor's degree in Political Science
and a Master's degree in Applied Political Science from the University of National and
World Economy. She has extensive professional experience in the field of sales management
in various international companies such as "Shell-Bulgaria" and "INSA-OIL-Bulgaria."
Currently, she is the head of the "Supply" department at "INSA – OIL- Bulgaria." In
addition, the graduate has over 15 years of experience and expertise in the non-governmental
organization sector. She is a co-founder of the "Sense" Foundation, has been the chair of the

"EGO POLITIKO" Student Association, and a member of the Student Council at the University of National and World Economy.

2. General Characteristics of the Presented Doctoral Dissertation

The doctoral dissertation submitted for defense comprises 268 pages (of which 236 are the main text, 7 pages of appendices, 21 pages describing the sources used, and 8 pages for text navigation – a list of abbreviations used and contents). In this regard, the text meets the established standards for doctoral research. The literary sources used—284 in number (in Bulgarian, English, German, and Russian)—are entirely satisfactory in terms of timeliness and thematic focus.

The structure of the dissertation is "classic" for this type of research, featuring an introduction, three chapters, and a conclusion. The first chapter addresses the theoretical-methodological issues of conservative political philosophy and is structured into 5 paragraphs with distinct subparagraphs. Over 84 pages, the author explores the roots of political conservatism, the main theorists and schools, the specifics of conservatism in Europe and the USA, and conducts a review of political axiology. The second chapter examines Bulgarian political parties within the European People's Party (EPP). Individual paragraphs discuss the specifics of Bulgarian conservatism, the political family of the EPP, and the "path" of Bulgarian political parties as active members of the EPP, aiming to identify value alignment/misalignment. The third chapter is dedicated to identifying the principles and values of the Bulgarian political parties that are members of the EPP, where the author of the dissertation methodically examines the following issues: analysis of the "environment," i.e., analysis of the conservative values in contemporary Bulgarian society through secondary interpretation of national studies on value attitudes; presentation of political figures' assessments regarding the conservative principles and values defended by the analyzed parties, based on authorial interviews; content analysis of the main political documents of the parties, aimed at deriving the principles and values; comparative analysis between the classical European conservative principles and values and those of the right-center and conservative parties in Bulgaria, active members of the EPP; presentation of expert researchers' evaluations of the character of the principles and values of the conservative political parties in Bulgaria, again based on conducted interviews.

The relevance of the topic of the doctoral research is indisputable for at least one fundamental reason: the dichotomy along the "liberalism-conservatism" axis is one of the "eternal" themes in the analysis of the political and in this sense, the academic interpretations of the ideological transformations of political parties as one of the main subjects of the political process from the perspective of the principles and values of conservative political philosophy are justified. I admire the ambitious goal set by the author of the dissertation—to identify the conservative profile of the Bulgarian political parties that are active members of the EPP—and I appreciate the challenges faced by the doctoral candidate in analyzing current and dynamic processes, in situations of ongoing political and ideological shifts.

I positively assess all research elements of the doctoral study. **The aim and research thesis** are clearly set – "to analyze the principles and values of conservatism as a political philosophy and to identify which principles and values are shared in the political and programmatic documents of the Bulgarian political parties, members of the European People's Party"; "Bulgarian parties, active members of the European People's Party, share the foundational principles and values of conservative political philosophy in their political and programmatic documents." **The tasks** set are specific and achievable. **The subject and object** of the study are correctly defined. An appropriate **methodological framework** is proposed, and temporal, substantive, and documentary **limitations** of the analysis have been made. In this sense, the time scope—1998-2022—directs the analysis only towards political parties, members of the EPP. It is also impressive that the analysis has used only party documents that are official and clearly marked.

The author of the doctoral research shows good knowledge of the scientific literature on the examined issues and the ability to use the sources correctly. In practice, Hristina Dimitrova has used almost all significant works and contemporary interpretations on the researched topic; she demonstrates familiarity and freely uses them, as evidenced by the duly cited 765 references.

3. Evaluation of the Scientific and Applied Scientific Results

The presented work is the result of careful and in-depth research. The study clearly demonstrates an interest in the issue of conservatism and a desire to present political conservatism objectively based on the views of its founders and continuators, without

engaging in unnecessary polemics or gratuitous criticism. The author demonstrates knowledge of almost all classic authors from Edmund Burke to Friedrich von Gentz. Their ideas are clearly delineated and the value orientations of conservatism are shown. Along with the great theorists of British, French, and German conservatism, the "drivers" of conservative political practice—Metternich, Churchill, Thatcher, Reagan—are also examined. This indicates the author's effort to present as complete a picture of conservatism as possible. In addition to this, a clear distinction is made between the European and American conservative tradition, and the specifics of social, philosophical, religious, and economic orders are recognized.

The conducted review of the conservative tradition "prepares" the analysis for revealing the political axiology of conservatives—tradition, religion, family, private property as the bases of understanding freedom and justice. The ideas of conservatives on inequality as a natural manifestation of justice are presented (In this context, the analysis of Berdyaev in defense of inequality is impressively handled, although at first glance, the inclusion of the Russian religious philosopher might seem a deviation). The ideas of conservatism regarding the place and role of the state in society are also traced.

The analysis in the first chapter lays the groundwork for examining Bulgarian conservatism. The conservative experience of the Third Bulgarian State is explored in a classical manner, both in terms of the monarchical period and in our contemporary era. A separate paragraph discusses the history, structuring, and functioning of the European People's Party (EPP). The circumstances mentioned in the analysis allow Hristina Dimitrova to link the contemporary conservative Bulgarian parties (SDS, DSB, DBG, GERB) with their participation as full members of the EPP. Key party documents have been reviewed, their value content has been derived, and it has been compared with the principles and values of the EPP. The level of alignment—both in terms of values and principles—of the examined parties with that of contemporary European conservatism is demonstrated.

In the third chapter, the author focuses her attention on Bulgarian society and its value orientations and attitudes toward the conservative worldview, based on the analysis and interpretation of results from two national studies (by "Gallup International" and "Trend"). The thesis that Bulgarian society has a conservative character is defended, and the author seeks the conservative political perspective for Bulgaria, referencing interviews with experts

(practitioners-politicians and researchers) who have practical involvement in conservative parties or research interests in conservatism. The analysis of the experts' assessments is characterized by correctness and authorial interpretation.

The elements highlighted in the achievements of the analysis allow Hristina Dimitrova to conduct a comparative analysis between the principles and values defended by Bulgarian parties in their programmatic party documents and those of the EPP. The author illustrates this comparison in a table, which visually demonstrates the conclusions drawn.

The analysis conducted provides a basis for concluding that the tasks set have been successfully accomplished and the goal of the research has been achieved.

4. Evaluation of the Scientific and Applied Contributions

I generally accept Hristina Dimitrova's self-assessment of the contributory moments in her doctoral dissertation and their division into theoretical and practical applications.

My assessment of the main contributions of the reviewed work is related to: (1) identifying the main principles and values of conservatism and comparing them with American conservatism; (2) analyzing the development of Bulgarian conservatism in both national and European contexts; (3) delineating the conservative character of contemporary Bulgarian society and highlighting the national specifics that distinguish Bulgarian society from other European societies with a conservative character; (4) ideologically identifying Bulgarian political parties that are members of the EPP based on content analysis of key programmatic documents.

5. Evaluation of Publications on the Dissertation

Hristina Dimitrova has presented a report on the necessary publications – 4 publications that meet the national minimum requirements:

1. Dimitrova, Hr. Fundamental values of conservative political philosophy: an attempt at contemporary interpretation, In: *The New Realities and Political Science*, Publishing House – UNWE, Sofia, 2021, pp. 453-461, ISBN: 978-619-232-564-0

2. Dimitrova, H. "Conservative Principles and Values in Western Societies" in *International Independent Scientific Journal*, No. 59, 2024, ISSN 3547-2340, pp. 16-19, DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10650598>.

3. Dimitrova, H. "Comparative Analysis of the Intra-Party Democracy of the Largest Right-Centrist and Conservative Parties in Bulgaria and Germany." *The Politics & Security*, Vol. 8, No. 2, 2024, pp. 41-46. ISSN 2535-0358 (Print), ISSN 2815-3324 (Online). DOI: 10.5281/zenodo.13936283.

4. Dimitrova H. "Crisis Management and Political Risk: A Comparative Study of GERB in Bulgaria and CDU in Germany During the COVID-19 Pandemic". Adopted for publication in the 67th issue of the journal *International independent scientific journal*. Publishing the electronic copy of the journal is up to 11/18/2024. ISSN 3547-2340.

One of the publications is a report from a scientific conference in Bulgarian, while the other three are articles in scientific journals (in English). They reflect individual aspects of the dissertation research and the author's creative inquiries.

6. Evaluation of the Abstract

The abstract contains the necessary elements and information that correspond to and adequately reflect the content of the doctoral dissertation.

7. Critical Notes, Recommendations, and Questions

Every scientific research can receive various critical remarks. During the internal departmental discussion of the dissertation, I made numerous substantive, structural, and methodological remarks. I would like to emphasize that the candidate has considered a significant part of them. Here, I will only note that the in-depth interviews with "practitioner-politicians" and "researcher-experts" somewhat leave an impression of gratuitous empiricism, as substantively they "prove" the obvious—that the Bulgarian parties, members of the EPP, share the principles and values of conservatism. The interviews with "practitioner-politicians" would have been much more valuable if they had asked, for example, how the proclaimed conservative values are defended with specific policies or why often, when in power, they do not uphold these values. Another remark I would make concerns the way the primary information gathered through the in-depth interviews is presented—too elaborately through extensive quotes and recounting, rather than through analytical summary and structured synthesis.

In conclusion, I would ask the candidate to answer the following question:

In conclusion, I would ask the candidate to answer the following question: To what extent do the declared principles and values of conservatism in the political programs of the Bulgarian parties, members of the EPP, find practical reflection in their specific policies when they are in power?

8. Conclusion

The dissertation of Hristina Dimitrova contains theoretical and applied-practical results. Despite the critical remarks made, I believe that the dissertation meets the requirements of the Higher Education Act and its implementing regulations. Therefore, I propose to the scientific jury to award Hristina Dimitrova the degree PhD in professional field 3.3. Political Sciences.

04.12.2024, Sofia

Signature:

(Assoc. Prof. Elena Simeonova, PhD)